

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

NEDERLANDSE FRUITTELMERS ORGANISATIE
T.a.v. [REDACTED]
Louis Pasteurlaan 6
2719 EE Zoetermeer

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Datum

Betreft Artikel 38 vrijstellingsaanvraag Exirel en Tracer in kers

Geachte [REDACTED],

U heeft op 13 en 15 december 2023 een aanvraag ingediend voor een tijdelijke vrijstelling van de gewasbeschermingsmiddelen Tracer – op basis van de werkzame stof spinosad – en Exirel - op basis van de werkzame stof cyantraniliprole - voor het bestrijden van de Suzuki fruitvlieg in onder andere de teelt van kers. Dit op grond van artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

NVWA-Advies

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) heeft, zoals gebruikelijk, een advies opgesteld naar aanleiding van de vrijstellingsaanvragen (bijgevoegd).

De NVWA schat voor beide vrijstellingsaanvragen de verwachte naleving van de gebruiksvoorwaarden door de telers in als laag, gezien beschikbare gegevens en bevindingen. De resultante van de verwachte naleving (naleefbaarheid) en de mogelijkheid om toezicht uit te oefenen (handhaafbaarheid) beoordeelt de NVWA als 'slecht'.

Op basis van de beoordeling van de noodsituatie op het gebied van gewasbescherming en de beoordeling van de naleefbaarheid en handhaafbaarheid van de voorgeschreven risico reducerende maatregelen/restricties adviseert de NVWA dringend een vrijstelling van het gewasbeschermingsmiddel Exirel en Tracer in de teelt van kers niet te verlenen.

Ctgb advies

Gezien het risico adviseert het College een vrijstelling ex artikel 38 Wgb van de gewasbeschermingsmiddelen Exirel en Tracer in de onbedekte teelt van kers te verlenen onder vermelding van de risicoreducerende maatregelen / het inachtnemen van restrictiezinnen.

Overwegingen

Ik constateer dat beide vrijstellingen al vele jaren eerder (sinds 2015) zijn verleend, waardoor in feite niet langer kan worden gesproken over een onvoorziene noodsituatie. Zoals is aangegeven in de Kamerbrief van 18 maart 2024, met als onderwerp 'Reactie op verzoek commissie LNV om een stand van zaken omtrent vrijstellingen Raptol en Curatio', moet voorkomen worden dat de

Ons kenmerk
DGA-PAV / 52773344

Uw kenmerk
23/0412/SK/JvB &
23/0418/SK/JvB

Bijlage(n)

indruk ontstaat 'dat met vrijstellingen de normale procedure voor het toelaten van gewasbeschermingsmiddelen ontweken wordt'.

Ik constateer ook dat er op dit moment geen alternatieven zijn voor de bestrijding van de suzuki-fruitvlieg in kers. En dat er een aanvraag voor Exirel voor wederzijdse erkenning is gedaan, die nog wordt beoordeeld. Tegelijkertijd constateer ik dat de wettelijke gebruiksvoorschriften die aan de vrijstellingen zijn verbonden in het verleden door (een aantal van) de kersentelers niet goed zijn nageleefd. Ik constateer echter ook dat het aantal geconstateerde afwijkingen in de naleving van de toepassingsvoorwaarden in de kersenteelt in 2023 t.o.v. 2021 is afgenomen van 8% tot 58% naleving. Dat is op zich een serieuze afname, maar dit laat onverlet dat ook in 2023 in 42% van gevallen er geen sprake was van naleving. Zoals in de bovenstaande Kamerbrief is aangegeven dienen voorschriften 'stipt en aantoonbaar te worden nageleefd'.

Besluit

Alles overwegende, en in het bijzonder de laatste inzichten van de cijfers van de NVWA inspecties uit 2023, die een serieuze afname van het aantal geconstateerde afwijkingen laten zien, heb ik besloten om op grond van artikel 38 van de Wet gewasbeschermingsmiddelen nog éénmaal een tijdelijke vrijstelling te verlenen voor het gebruik van de gewasbeschermingsmiddelen Exirel en Tracer voor het bestrijden van de suzuki-fruitvlieg in de teelt van kers.

Ik vind naleving van de gebruiksvoorschriften van gewasbeschermingsmiddelen door de gehele agrarische sector essentieel. Gezien de inspectieresultaten van de NVWA van de afgelopen jaren op het gebied van de naleving van de toepassingsvoorwaarden in beide middelen, verwacht ik een *aantoonbare additionele inzet* van de NFO en de kersentelers om de gebruiksvoorschriften stipt na te leven. Anders is veilig gebruik niet meer gegarandeerd en ontstaan er risico's voor het milieu, waaronder voor grond- en oppervlaktewater. Daarvoor verwacht ik van de sector een *pro-actieve en tijdige inzet op communicatie* naar haar leden en de agrarische adviseurs om het belang van stipte naleving van de gebruiksvoorschriften extra te benadrukken. Ik verzoek u mij op uiterlijk 16 mei op de hoogte te stellen van uw additionele acties om de naleving te borgen, waarbij ik ook graag een afschrift van uw communicatieboodschap hieromtrent ontvang.

Om ordentelijk gebruik en correcte naleving optimaal te stimuleren, stel ik het verplicht dat de levering van de beide middelen plaatsvindt via *gecontroleerde distributie*.

Het vervolg voor het gebruik van Exirel en Tracer in de kersenteelt kan niet anders zijn dan een reguliere toelating, immers: dit is de laatste vrijstelling die ik als minister van LNV zal verlenen. Ik verzoek u om mij schriftelijk te bevestigen dat dit de laatste vrijstellingsaanvraag voor deze middelen in kers is. U bent meermaals geweest op het feit dat alle mogelijkheden moeten worden benut om middelen regulier toegelaten te krijgen. U heeft hierover ook contact met het ministerie. Ik verzoek u met deze brief nogmaals dringend om in te zetten op een reguliere toelating en/of alternatieve bestrijdingsmethoden voor de suzuki-fruitvlieg. Het is aan uw sector om een plan van aanpak op te stellen om te komen

tot een oplossing voor dit probleem, bijvoorbeeld de mogelijkheid van een toelatingsaanvraag voor een kleine toepassing voor Tracer. Dit zorgt er ook voor dat een gelijk speelveld zo veel als mogelijk behouden blijft.

Ons kenmerk
DGA-PAV / 53022376

Tenslotte wijs ik u op hetgeen de eerder genoemde Kamerbrief aangeeft: 'Daarnaast moet de sector in een rapportage verantwoording afleggen over het gebruik van de vrijstellingen en aangeven welke inspanningen worden verricht om tot een situatie te komen waarin geen vrijstellingen meer nodig zijn.' Dat geldt niet alleen voor Raptol en Curatio, maar ook voor deze vrijstellingen.

De Minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit,
namens deze:

Landbouwkundig advies aanvraag tijdelijke vrijstelling art. 38 Wgb voor het middel Exirel ter beheersing van suzuki-fruitvlieg in de onbedekte teelt van kers

1. Onderbouwing van de noodsituatie op het gebied van gewasbescherming

Conclusie bijzondere omstandigheden:

De aanvraag voldoet aan de eis van bijzondere omstandigheden. De toelatinghouder en de sector leveren inspanningen om te komen tot een oplossing. Er is perspectief voor de toelating van een middel op basis van cyantraniliprole in de onbedekte teelt van kers.

Conclusie alternatieven:

Een landbouwtechnisch doelmatige onbedekte teelt van kers is met het beschikbare pakket aan maatregelen en middelen niet mogelijk.

Conclusie gevaar:

Een landbouwtechnisch doelmatige onbedekte teelt van kers in Nederland wordt bedreigd door onvoldoende mogelijkheden tot beheersing van suzuki-fruitvlieg.

Eindconclusie noodsituatie op het gebied van gewasbescherming:

Vrijstelling conform art. 38 Wgb, van Exirel in de onbedekte teelt van kers voldoet aan de landbouwkundige criteria. Suzuki-fruitvlieg is een teeltbedreigend probleem voor de onbedekte teelt van kers, waarvoor momenteel het beschikbare pakket aan maatregelen en middelen niet afdoende is. De aanvraag voor de onbedekte teelt van kers voldoet aan de eis van bijzondere omstandigheden, er is perspectief voor de toelating van een middel op basis van cyantraniliprole voor de onbedekte teelt van kers.

2. Naleefbaarheid en handhaafbaarheid van de toepassingsvoorwaarden

Het Ctgb heeft de beoogde toepassing beoordeeld. Ten aanzien van de aspecten humane toxiciteit, residuen, gedrag in het milieu en ecotoxiciteit komt het College tot de volgende constatering met betrekking tot de beoogde toepassing van het bovenstaande gewasbeschermingsmiddel:

- Humane toxiciteit: Voldoet aan de eisen met inachtneming van de volgende risicoreducerende maatregelen / restrictiezinnen:
 - *Draag beschermende handschoenen bij het mengen en laden van het middel.*
 - *Bij op- en zijwaartse veldbespuitingen in de teelt van kers uitsluitend gebruik maken van machinaal voortbewogen apparatuur.*
 - *Draag handschoenen bij werkzaamheden aan behandeld gewas in de teelt van kers.*
- Volksgezondheid: Voldoet aan de eisen
- Gedrag in het milieu: Voldoet aan de eisen met inachtneming van de volgende risicoreducerende maatregelen / restrictiezinnen:

Om het grondwater te beschermen mag dit middel in de teelt van kers op zijn vroegst in het 3e kalenderjaar na de laatste toepassing op hetzelfde perceel worden toegepast, waarbij in de tussenliggende periode geen andere middelen op basis van cyantraniliprole mogen worden toegepast

Om het grondwater te beschermen mag dit middel niet worden gebruikt in grondwaterbeschermingsgebieden

- Ecotoxiciteit: Voldoet aan de eisen met inachtneming van de volgende risicoreducerende maatregelen / restrictiezinnen:

Om in het water levende organismen, bijen en overige niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/ insecten te beschermen is toepassing van het middel in de teelt van kers uitsluitend toegestaan indien op het gehele perceel gebruik wordt gemaakt van:

- een techniek uit tenminste de klasse DRT97,5 in combinatie met een teeltvrije zone van tenminste 450 centimeter gemeten vanaf het midden van de laatste bomenrij/struikrij of de laatste boom of struik in de rij tot aan de perceelgrens of insteek van de sloot, of
- een techniek uit tenminste de klasse DRT99

Gevaarlijk voor bijen. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Gebruik dit product niet op plaatsen waar bijen actief naar voedsel zoeken. Gebruik dit product niet in de buurt van in bloei staand onkruid. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

Let op: dit middel kan schadelijk zijn voor natuurlijke vijanden. Raadpleeg deskundigen (uw leverancier van natuurlijke vijanden, de producent van dit middel, uw adviseur) over het gebruik van dit middel in combinatie met het gebruik van natuurlijke vijanden.

Naleefbaarheid

- De aanvrager geeft aan dat op 70% van de percelen voldaan kan worden aan de combinatie van toepassingsvoorwaarden. NVWA beoordeelt deze inschatting als een overschatting, omdat dit afhankelijk is van de mogelijkheden om de combinatie van voorschriften te kunnen naleven. Naast beschikbare spuittechnieken betreft dit ook bijvoorbeeld de vraag of er voldoende ruimte tussen het suzuki-fruitvlieggaas en de laatste rij is om met de spuitappartuur te kunnen rijden en de restrictie voor eenmalige toepassing in elk 3e kalenderjaar.
- Daarnaast geldt er een verbod voor gebruik in grondwaterbeschermingsgebied, dit betreft circa 7 % van de kersenteelt.
- Het is niet de verwachting dat telers om aan een teeltvrije zone van 4,5 m rondom het perceel te voldoen bomen gaan kappen.
- Een deel van de kersenteelt is nog hoogstam. Een toepassing volgens de gestelde voorwaarden is niet mogelijk, de voorgeschreven technieken zijn niet inzetbaar.
- Er geldt een restrictie voor eenmalige toepassing van Exirel in elk 3e kalenderjaar. Dit betekent dat telers die in 2022 of 2023 Exirel toegepast hebben het middel in 2024 niet kunnen inzetten. Telers die te maken hebben met suzuki-fruitvlieg zullen naar verwachting toch Exirel gaan toepassen om de populatieopbouw en oogstderving te beperken.
- De algemene naleving in de fruitteelt bij het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen over de periode 2018 tot en met 2022 varieert tussen de 58 en 74% en was in 2023 62%.
- Sinds 2015 wordt vrijstelling verleend voor Exirel in de teelt van kersen.
- In 2021 en 2023 zijn controles uitgevoerd in de fruitteelt op de naleving van de toepassingsvoorwaarden bij de vrijstellingen. Dit betreft administratieve controles en monsternames van het gewas. In 2021 zijn 13 inspecties uitgevoerd in kers. Bij 12 van de 13 inspecties werd een

overtreding vastgesteld waarbij niet voldaan werd aan de toepassingsvoorwaarden van de vrijstellingen in kers. De naleving in 2021 was 8%. Uit de definitieve resultaten van 2023 blijkt dat bij 8 van 19 inspecties in kers overtredingen zijn vastgesteld. De naleving in 2023 was 58%.

Op basis van het bovenstaande schat de NVWA de verwachte naleving door de teler: laag

Handhaafbaarheid

De volgende aspecten zijn in overweging genomen m.b.t. de handhaafbaarheid van de voorschriften:

- Het gebruik van Exirel door de teler is achteraf via monsternamen van het gewas en analyse in een lab vast te stellen.
- De vereiste teeltvrije zone en Suzuki-fruitvlieggaas en overkappingen zijn goed vast te stellen.
- De aanwezigheid/beschikbaarheid van de vereiste spuittechniek bij een teler is vast te stellen.
- Het gebruik van de vereiste spuittechniek is alleen bij heterdaad vast te stellen.
- De mogelijkheid om de vereiste combinatie van voorwaarden te voldoen kan bij inspectie van het perceel worden vastgesteld.
- Of een teler voldoet aan de restrictie voor een periodieke toepassing kan uitsluitend administratief vastgesteld worden.

De NVWA schat in dat de mogelijkheid voor het uitoefenen van toezicht (handhaafbaarheid): matig.

Eindconclusie naleefbaarheid en handhaafbaarheid van de toepassingsvoorwaarden:

Conclusie op basis van de resultante van de verwachte naleving (naleefbaarheid) en de mogelijkheid om toezicht uit te oefenen (handhaafbaarheid): slecht.

3. Eindconclusie landbouwkundig advies

Op basis van de beoordeling van de nood situatie op het gebied van gewasbescherming en de beoordeling van de naleefbaarheid en handhaafbaarheid van de voorgeschreven risico reducerende maatregelen/restricties adviseert de NVWA dringend een vrijstelling van het gewasbeschermingsmiddel Exirel in de teelt van kers niet te verlenen.

Landbouwkundig advies aanvraag tijdelijke vrijstelling art. 38 Wgb voor het middel Tracer ter beheersing van suzuki-fruitvlieg in de onbedekte teelt van kers

1. Onderbouwing van de noodsituatie op het gebied van gewasbescherming

Conclusie bijzondere omstandigheden:

De aanvraag voldoet aan de eis van bijzondere omstandigheden. De toelatinghouder en de sector leveren inspanningen om te komen tot een oplossing. Er is perspectief voor de toelating van een middel op basis van spinosad in de onbedekte teelt van kers.

Conclusie alternatieven:

Een landbouwtechnisch doelmatige onbedekte teelt van kers is met het beschikbare pakket aan maatregelen en middelen niet mogelijk.

Conclusie gevaar:

Een landbouwtechnisch doelmatige onbedekte teelt van kers is met het beschikbare pakket aan maatregelen en middelen niet mogelijk.

Eindconclusie noodsituatie op het gebied van gewasbescherming:

Vrijstelling conform art. 38 Wgb, van Tracer in de onbedekte teelt van kers voldoet aan de landbouwkundige criteria. Suzuki-fruitvlieg is een teeltbedreigend probleem voor de onbedekte teelt van kers, waarvoor momenteel het beschikbare pakket aan maatregelen en middelen niet afdoende is. De aanvraag voor de onbedekte teelt van kers voldoet aan de eis van bijzondere omstandigheden. Er is perspectief voor de toelating van een middel op basis van spinosad in de onbedekte teelt van kers.

2. Naleefbaarheid en handhaafbaarheid van de toepassingsvoorwaarden

Het Ctgb heeft de beoogde toepassing beoordeeld. Ten aanzien van de aspecten humane toxiciteit, residuen, gedrag in het milieu en ecotoxiciteit komt het College tot de volgende constatering met betrekking tot de beoogde toepassing van het bovenstaande gewasbeschermingsmiddel:

- Humane toxiciteit: Voldoet aan de eisen met inachtneming van de volgende risicoreducerende maatregelen / restrictiezinnen:

In de teelt van kers uitsluitend toepassen met machinaal voortbewogen apparatuur

- Volksgezondheid: Voldoet aan de eisen.
- Gedrag in het milieu: Voldoet aan de eisen
- Ecotoxiciteit: Voldoet aan de eisen met inachtneming van de volgende risicoreducerende maatregelen / restrictiezinnen:

Het risico voor waterorganismen is acceptabel met de volgende restrictiezin:

Om in het water levende organismen te beschermen is toepassing van het middel in de teelt van kersen in percelen die grenzen aan oppervlaktewater uitsluitend toegestaan indien op het gehele perceel gebruik gemaakt wordt van een techniek uit de klasse DRT99 in combinatie met een teeltvrije zone van

tenminste 300 cm gemeten vanaf het midden van de laatste bomenrij of de laatste boom in de rij tot aan de insteek van de sloot / perceelgrens.

Gevaarlijk voor bijen. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Gebruik dit product niet op plaatsen waar bijen actief naar voedsel zoeken. Gebruik dit product niet in de buurt van in bloei staand onkruid. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

Om niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen/ insecten te beschermen is toepassing van het middel in de teelt van kersen in percelen die niet grenzen aan watergangen uitsluitend toegestaan indien op het gehele perceel gebruik wordt gemaakt van:

- *een techniek uit tenminste de klasse DRT99; of*
- *een techniek uit tenminste de klasse DRT97,5 in combinatie met een teeltvrije zone van tenminste 450 cm gemeten vanaf het midden van de laatste bomenrij of de laatste boom in de rij tot aan de perceelgrens.*

Let op: dit middel kan schadelijk zijn voor natuurlijke vijanden. Raadpleeg deskundigen (uw leverancier van natuurlijke vijanden, de producent van dit middel, uw adviseur) over het gebruik van dit middel in combinatie met het gebruik van natuurlijke vijanden.

Naleefbaarheid

- De aanvrager geeft aan dat op resp. 60% en 70% van de percelen voldaan kan worden aan de combinatie van toepassingsvoorwaarden afhankelijk van het beschermdoel. NVWA beoordeelt deze inschatting als een overschatting, omdat dit afhankelijk is van de mogelijkheden om de combinatie van voorschriften te kunnen naleven. Naast beschikbare spuittechnieken betreft dit bijvoorbeeld ook de vraag of er voldoende ruimte tussen het suzuki-fruitvlieggaas en de laatste rij om met de spuitappartuur te kunnen rijden.
- Het is niet de verwachting dat telers om aan een teeltvrije zone van 4,5 m rondom het perceel te voldoen bomen gaan kappen.
- Een deel van de kersenteelt is nog hoogstam. Een toepassing volgens de gestelde voorwaarde is niet mogelijk, de voorgeschreven technieken zijn niet inzetbaar.
- De algemene naleving in de fruitteelt bij het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen over de periode 2018 tot en met 2022 varieert tussen de 58% en 74% en was in 2023 62%.
- Sinds 2015 wordt vrijstelling verleend voor Tracer in de teelt van kersen.
- In 2021 en 2023 zijn controles uitgevoerd in de fruitteelt op de naleving van de toepassingsvoorwaarden bij de vrijstellingen. Dit betreft administratieve controles en monsternames van het gewas. In 2021 zijn 13 inspecties uitgevoerd in kers. Bij 12 van de 13 inspecties werd een overtreding vastgesteld, waarbij niet voldaan werd aan de toepassingsvoorwaarden van de vrijstellingen. De naleving in 2021 was 8%. Uit de definitieve resultaten van 2023 blijkt dat bij 8 van 19 inspecties in kers overtredingen zijn vastgesteld. De naleving in 2023 was 58%.
- Van de telers die niet aan de eisen kunnen voldoen en te maken hebben met suzuki-fruitvlieg zal een deel naar verwachting toch Tracer gaan toepassen om de populatieopbouw en oogstderving te beperken.

Op basis van het bovenstaande schat de NVWA de verwachte naleving door de teler: laag.

Handhaafbaarheid

De volgende aspecten zijn in overweging genomen m.b.t. de handhaafbaarheid van de voorschriften:

- Het gebruik van Tracer door de teler is achteraf via monsternamen van het gewas en analyse in een lab vast te stellen.
- De vereiste teeltvrije zone en Suzuki-fruitvlieggaas en overkappingen zijn goed vast te stellen.
- De aanwezigheid/beschikbaarheid van de vereiste spuittechniek bij een teler is vast te stellen.
- Het gebruik van de vereiste spuittechniek is alleen bij heterdaad vast te stellen.
- De mogelijkheid om de vereiste combinatie van voorwaarden te voldoen kan bij inspectie van het perceel worden vastgesteld.

De NVWA schat in dat de mogelijkheid voor het uitvoeren van toezicht (handhaafbaarheid): matig.

Eindconclusie naleefbaarheid en handhaafbaarheid van de toepassingsvoorwaarden:

Conclusie op basis van de resultante van de verwachte naleving (naleefbaarheid) en de mogelijkheid om toezicht uit te oefenen (handhaafbaarheid): slecht.

3. Eindconclusie landbouwkundig advies

Op basis van de beoordeling van de noodsituatie op het gebied van gewasbescherming en de beoordeling van de naleefbaarheid en handhaafbaarheid van de voorgeschreven risico-reducerende maatregelen/restricties adviseert de NVWA dringend een vrijstelling van het gewasbeschermingsmiddel Tracer in de teelt van kers niet te verlenen.